

อะมะโนะอะชิตะเตะ : การศึกษาอนุภาคลักษณะเด่นของภูมิภาค
จากนิทานปรัมปราที่ปรากฏในหนังสือภูมิศาสตร์ท้องถิ่น
ทั้งโกะโนะกุนิฟูโตะกิวรรณคดีญี่ปุ่นสมัยยะมะโตะ-นารา

กัมปนาท พิทักษ์พินิจนันท์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*อีเมล: Kampanat2529@gmail.com

วันรับบทความ: 14 ธันวาคม 2563 | วันแก้ไขบทความ: 7 กุมภาพันธ์ 2564 | ตอรับบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2564

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนุภาคเกี่ยวกับนิทานปรัมปราประเภทลักษณะเด่นของภูมิภาค เรื่อง อะมะโนะอะชิตะเตะ (天橋立) ที่ปรากฏในหนังสือภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งโกะโนะกุนิฟูโตะกิ (丹後国風土記) อนุภาคประเภทลักษณะเด่นของภูมิภาคในเรื่อง อะมะโนะอะชิตะเตะ อนุภาคแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ อนุภาคเกี่ยวกับตัวละคร อนุภาคเกี่ยวกับวัตถุสถาน และอนุภาคเกี่ยวกับเหตุการณ์เดี่ยว ๆ ที่เกิดขึ้นและคงอยู่อย่างอิสระ ซึ่งทำให้นิทานปรัมปราเรื่องนี้มีอนุภาคประเภทลักษณะเด่นของภูมิภาคเด่นชัด

ผลการศึกษาพบว่านิทานปรัมปราเรื่อง อะมะโนะอะชิตะเตะ ในหนังสือภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งโกะโนะกุนิฟูโตะกิ เป็นนิทานปรัมปราที่มีอนุภาคอธิบายที่มาของสถานที่และภูมิลักษณะทางธรรมชาติของเมืองมียะซี จังหวัดเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น ยิ่งไปกว่านั้น นิทานปรัมปราดังกล่าวยังมีการกล่าวถึง เทพเจ้าเหตุการณ์ และเชื่อมโยงกับตำนานวัตถุสถานที่ปรากฏในวรรณคดีสมัยเดียวกัน ได้แก่ โคะจิกิ (古事記) และ นิฮนโอะกิ (日本書紀) และปรากฏชื่อสถานที่ดังกล่าวในวรรณคดีสมัยต่อมา คือ เฮียะกุนินอิฉุ (百人一首) โดยปรากฏชื่อวัตถุสถานที่เกี่ยวข้องกับ อะมะโนะอะชิตะเตะ จำนวน 3 คำ คือ อะมะโนะกะเกะ (天の架け橋) อะมะโนะอุกิฮะชิ (天浮橋) และ อะมะโนะอุกิฮะชิ (天の浮橋)

นอกจากนี้ นิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะอะชิตะเตะ ยังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดี ราชสำนักญี่ปุ่นสมัยยะมะโตะ - นาราใน โคะจิกิ และ นิฮนโอะกิ และวรรณคดีสมัยเฮอัน ใน เฮียะกุนินอิฉุ คือ ลัทธิชินโตหรือความเชื่อเรื่องเทพเจ้า การสรรค์สร้างโลก และอำนาจเหนือธรรมชาติ ตลอดจนความสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมเป็นสาเหตุทำให้ผู้ฟังนิทานปรัมปราเกิดอารมณ์สะเทือนใจและจินตนาการกับภูมิลักษณะ

คำสำคัญ: วรรณคดีญี่ปุ่น; อนุภาค; นิทานปรัมปรา; ลักษณะเด่นของภูมิภาค

The Myth of Amanohashidate : A Study of the Mythological Motifs of Topographical Features of the Earth in an Ancient Japanese Gazetteer of Tango Province of the Japanese Literature in Yamato - Nara Period

Kampanat Pitakpinichnan

Kasetsart University

E-mail: Kampanat2529@gmail.com

Abstract

This paper aims to study the outstanding mythological motifs of topographical features of the earth in the myth of Amanohashidate (天橋立の伝説) in an ancient Japanese gazetteer of Tango province (丹後国風土記) which is one of the Japanese Literature in Yamato - Nara Period. The results revealed the following; 1) the actors in the myth such as gods and goddesses; 2) the certain items in the background of the action such as the Heavenly floating bridge; 3) the place sole, there was incident and this incident comprise the great majority of motif.

The study also dealt with the correlation between myth and Japanese literature in Yamato - Nara period; Kojiki (古事記) and Nihon Shoki (日本書紀) and Heian period; Hyakunin Isshu (百人一首), Shinto; Japanese polytheism, the creation of the world, supernatural powers and cultural society. It showed that the myth could stimulate the listener's emotion and imagination.

Key Words : Japanese literature; motif; myth; topographical of features of the earth

บทนำ

อะมะโนะฮะชิเดเตะ (天橋立) ในอักขรานุกรมภูมิศาสตร์ญี่ปุ่น (日本の地名がわかる事典) อธิบายไว้ว่า เป็นหาดทรายธรรมชาติที่ทอดตัวแบ่งทะเลอะโสะ (阿蘇海) กับอ่าวมิยะซึ (宮津湾) ทางตอนเหนือของจังหวัดเกียวโต เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแนวสันทรายเรียงรายด้วยต้นสนประมาณ 7,000 ต้น ความยาวประมาณ 3.5 กิโลเมตร ความกว้างประมาณ 20 - 250 เมตร ซึ่งสถานที่แห่งนี้เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม 1 ใน 3 ของประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ เกาะต้นสนเมืองมัทสึ จังหวัดมิยะกิ เกาะมิยะจิมะ เมืองอะกิ จังหวัดฮิโรชิมะ และอะมะโนะฮะชิเดเตะ (「天橋立」『日本の地名がわかる事典』, October 13, 2016)

ตามหลักฐานลายลักษณ์อักษรทางวรรณคดีและประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น คำว่า ฟุโตะกิ หรือ หนังสือภูมิศาสตร์ท้องถิ่น (風土記) ปีคริสต์ศักราช 713 (ปรานิ จงสุจริตธรรม และคณะ, 2553 : 275.) เป็นวรรณคดีที่จักรพรรดินีเก็มเมะอิ (元明天皇) จักรพรรดิองค์ที่ 43 ทรงมีพระราชประสงค์จะรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางจึงทรงมีพระบรมราชโองการให้บรรดาหัวเมืองต่าง ๆ ในปกครองรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมา ที่มาของชื่อเมือง ตำนานพื้นฐาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ผลิตผลและทรัพยากรในท้องถิ่น รวมไปถึงจนถึงลักษณะภูมิประเทศและจำนวนประชากรหัวเมืองนั้น ๆ แล้วเรียบเรียงเขียนเป็นบันทึกรายการส่งให้แก่ทางการ หนังสือรายงานจากท้องถิ่นต่าง ๆ นี้เรียกว่า "ฟุโตะกิ" ในสมัยหลังจากนั้น เช่น ในสมัยเฮอันและสมัยเอโดะก็มีการเขียนฟุโตะกิเพื่อบันทึกข้อมูลในท้องถิ่นให้แก่ทางการเช่นกัน ดังนั้น จึงมีการตั้งคำเรียกฟุโตะกิในสมัยนาราเพื่อแยกออกจากฟุโตะกิในสมัยอื่นว่า "โคะฟุโตะกิ" (古風土記)

จักรพรรดินีเก็มเมะอิทรงกำหนดเนื้อหาที่จะต้องเขียนไว้ในฟุโตะกิ 5 ประการ คือ

1. ชื่อเมืองจะต้องเขียนด้วยคันจิ 2 ตัวและจะต้องมีความหมายที่ดี
2. ต้องเขียนรายชื่อผลิตผลในท้องถิ่นของตน
3. ต้องแจ้งว่าท้องถิ่นของตนอุดมการณ์ดีหรือว่าทุรกันดาร
4. ต้องเขียนถึงที่มาของชื่อภูเขา แม่น้ำ ท้องทุ่ง หรือสถานที่ต่าง ๆ ในเมืองของตน
5. ต้องเขียนเล่าถึงตำนานพื้นบ้านในท้องถิ่นของตน

หนังสือรายงานจากหัวเมืองต่าง ๆ ส่งมาให้แก่ทางการนั้นมีอยู่เป็นจำนวนมากแต่ได้สูญหายกระจัดกระจายไปจนในปัจจุบันหลงเหลืออยู่เพียง 5 เล่ม คือ ฮิเดชิฟุโตะกิ (常陸風土記) อิสุโมะฟุโตะกิ (出雲風土記) ฮะริมะฟุโตะกิ (播磨風土記) บุงโงะฟุโตะกิ (豊後風土記) และฮิเซ็นฟุโตะกิ (肥前風土記) หนังสือรายงานที่คงหลงเหลือข้อมูลอยู่ค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุดก็คือรายงานจากเมืองอิสุโมะหรืออิสุโมะฟุโตะกิ

ฟุโตะกิ สะท้อนให้เห็นถึงความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตของผู้คนในแต่ละท้องถิ่นจึงมีคุณค่าในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชนพื้นบ้านญี่ปุ่นในสมัยโบราณ

ส่วนนิทานปรัมปราหรือตำนานพื้นบ้าน เรื่อง สะพานสวรรค์ หรือ อะมะโนะกะกะเฮะชิ - อะมะโนะสะชิเดเตะ (天の架け橋 - 天橋立伝説) (อรรธยา สุวรรณระดา, 2558 : 17-18) ได้รับการรวบรวมและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในหนังสือภูมิศาสตร์ท้องถิ่นแคว้นทั้งโกะโนะกุนิ หรือ ทั้งโกะโนะกุนิฟุโตะกิ (丹後国風土記) ซึ่งปัจจุบันวรรณคดีชิ้นชำรุดเสียหายมากจึงไม่สามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านต่าง ๆ ของแคว้นทั้งโกะ โนะกุนิหรือเมืองมิยะชิ จังหวัดเกียวโตในปัจจุบันได้

ในช่วงก่อนมีการรวบรวม ทั้งโกะโนะกุนิโนะฟุโตะกิ (丹後国風土記) และหนังสือภูมิศาสตร์ท้องถิ่นแคว้นต่าง ๆ ทางราชสำนักยะมะโตะซึ่งมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่นครเฮโจเกียว (平城京) หรือจังหวัดนาราในปัจจุบัน จักรพรรดิเท็มมุ (天武天皇) จักรพรรดิองค์ที่ 40 ทรงมีพระราชดำริให้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับราชวงศ์รวมทั้งเทพนิยายและตำนานต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ถึงประวัติศาสตร์อันหนึ่งอันเดียวกัน จึงให้นักเล่านิทานชื่อ ฮิเอะตะ โนะ อะระ (稗田阿礼) ท่องจำและต่อมารัชสมัยจักรพรรดินีเก็มเมะอิ (元明天皇) จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้โอะโนะ ยะซุมะโระ (太安万侶) เรียบเรียงเทพนิยายและตำนานต่าง ๆ เป็นลายลักษณ์อักษรภาษาญี่ปุ่นโดยใช้ตัวอักษรจีน คือ โคะจิกิ (古事記) วรรณคดีเทพนิยายภาษาญี่ปุ่นเล่มแรก และในรัชสมัยจักรพรรดินีเก็มโม่ (元正天皇) จักรพรรดิองค์ที่ 44 จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าชายโทะเนะริ (

舍人) กวีในราชสำนักเป็นผู้รวบรวมวรรณคดี เรื่อง นิฮนโอะเกกิ (日本書紀) พระราชพงศาวดารและตำนานเกี่ยวกับเทพเจ้าสำนวนต่าง ๆ เป็นภาษาจีนตามลำดับ

ตามเนื้อเรื่องนิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะอะชิตะเตะ กล่าวถึงเทพอิสะนะกิ เทพเจ้าชาย และเทพเจ้าอิสะนะมิ เทพเจ้าหญิงจากสวรรค์ทะกะมะโนะอะระระจุ่มหอกศักดิ์สิทธิ์ลงมาบนโลกจนเกิดหมู่เกาะญี่ปุ่นและเทพเจ้ามากมาย ในเวลาต่อมาเมื่อเทพเจ้าบนสวรรค์จะลงมายังพื้นพิภพจะต้องได้รับอนุญาตจากเทพเจ้าสูงก่อนที่ข้าม สะพานสวรรค์ หรือ อะมะโนะอุกิฮะชิ (天の浮橋) ที่เชื่อมต่อระหว่างสวรรค์และโลกมนุษย์ได้ในท้ายเรื่องสะพานสวรรค์เกิดพังทลายด้วยอิทธิฤทธิ์ของเทพเจ้าสูงสุดเพราะเทพเจ้าที่ลงมาเที่ยวชมโลกมนุษย์ฝ่าฝืนกฎสวรรค์ กล่าวคือ พามนุษย์ขึ้นไปบนสวรรค์จนเป็นที่มาของนิทานปรัมปราประจำท้องถิ่นดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าโดยเน้นในการวิเคราะห์หอนุภาคเกี่ยวกับตำนานปรัมปรา (Mythological Motifs) ประเภทลักษณะเด่นของภูมิประเทศของโลกอันนำมาหัตถ์จรรยนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษารวบรวมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอนุภาคเกี่ยวกับตำนานปรัมปรา ประเภทลักษณะเด่นของภูมิประเทศของโลกในนิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะอะชิตะเตะ ในบันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งโกะโนะกุนิฟูโตะกิ ตามแนวคิดของนักคติชนวิทยาตะวันตก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอนุภาคเกี่ยวกับนิทานปรัมปรากับวรรณคดีญี่ปุ่นสมัย ยะมะโตะ - นารา

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาผู้วิจัยจะคัดเลือกวรรณคดีญี่ปุ่นที่มาศึกษาเฉพาะวรรณคดีสมัยยะมะโตะ - นารา (คริสต์ศักราช 538 - 794) และวรรณคดีสมัยเฮอัน (คริสต์ศักราช 794 - 1185) ดังนี้

ลำดับ	ยุคสมัย	วรรณคดี
1.	วรรณคดีสมัยยะมะโตะ - นารา 上代 (大和 - 奈良)	ทั้งโกะโนะกุนิฟูโตะกิ (丹後国風土記逸文)
2.		โคะจิกิ (古事記)
3.		นิฮนโอะเกกิ (日本書紀)
4.	วรรณคดีสมัยเฮอัน 中古 (平安)	เฮียะกุนินอิฉุ (百人一首)

การวิเคราะห์หอนุภาคในนิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะอะชิตะเตะ (天橋立) ในบันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งโกะโนะกุนิฟูโตะกิ (丹後国風土記逸文) ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะนิทานปรัมปราและวรรณคดีญี่ปุ่นสมัยยะมะโตะ - นาราที่เกี่ยวข้องกับตำนานเทพเจ้าในปฐมกาล ได้แก่ โคะจิกิ (古事記) และนิฮนโอะเกกิ (日本書紀) ต้นฉบับที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสารโดยข้อมูลที่นำมาศึกษาวิเคราะห์เป็นข้อมูลเอกสารชั้นต้น และข้อมูลเอกสารชั้นรองประกอบกัน โดยดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมนิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะอะชิเดเตะ ในบันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งโกะโนะกุนิฟูโดะกิ ที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และวรรณคดีญี่ปุ่นสมัยยะมะโตะ - นาราที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาทฤษฎีคติชนวิทยาที่เกี่ยวกับอนุภาคและทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์
3. วิเคราะห์อนุภาคเกี่ยวกับตำนานปรัมปรา ประเภทลักษณะเด่นของภูมิประเทศของโลกในเรื่อง อะมะโนะอะชิเดเตะ ในบันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งโกะโนะกุนิฟูโดะกิ โดยพิจารณาจาก
 - 3.1 อนุภาคเกี่ยวกับตัวละคร
 - 3.2 อนุภาคเกี่ยวกับวัตถุสถาน
 - 3.3 อนุภาคเกี่ยวกับเหตุการณ์เดี่ยว ๆ ที่เกิดขึ้นและคงอยู่อย่างอิสระ
4. สรุป เรียบเรียงและนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงการใช้อนุภาคอนุภาคเกี่ยวกับตำนานปรัมปรา ประเภทลักษณะเด่นของภูมิประเทศของโลกเรื่อง อะมะโนะอะชิเดเตะ ในบันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งโกะโนะกุนิฟูโดะกิ ตามแนวคิดของนักคติชนวิทยาตะวันตกผู้นำเสนอทฤษฎีการศึกษาอนุภาค
2. ได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างอนุภาคเกี่ยวกับนิทานปรัมปรา ประเภทลักษณะเด่นของภูมิประเทศของโลกกับวรรณคดีราชสำนักสมัยยะมะโตะ - นารา และวรรณคดีสมัยเอโดะ

ผลการศึกษา

การศึกษาวเคราะห์อนุภาคเกี่ยวกับตำนานปรัมปรา ประเภทลักษณะเด่นของภูมิประเทศของโลกเรื่อง อะมะโนะอะชิเดเตะ ในบันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งโกะโนะกุนิฟูโดะกิ เป็นการศึกษาอนุภาคออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มอนุภาคเกี่ยวกับตัวละคร
2. กลุ่มอนุภาคเกี่ยวกับวัตถุสถาน
3. กลุ่มอนุภาคเกี่ยวกับเหตุการณ์เดี่ยว ๆ ที่เกิดขึ้นและคงอยู่อย่างอิสระ

1. กลุ่มอนุภาคเกี่ยวกับตัวละคร

ส่วนประกอบสำคัญในนิทานปรัมปราทางคติชนวิทยา จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ สิ่งมีชีวิตเหนือมนุษย์ (Superhuman beings) สัตว์ (Animals) และพืช (Plants) (เสาวลักษณ์ อนันตศานต์, 2549 : 69) ซึ่งในนิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะอะชิเดเตะ โคะจิกิ และ นิฮอนโอะกิ ปรากฏตัวละครสำคัญประเภทเดียว คือ เทพเจ้า

มาเรีย ลีช (Maria Leach) นักมานุษยวิทยาได้อธิบายความหมาย เทพเจ้า ไว้ว่า สิ่งมีชีวิตสูงสุดที่ได้รับ การบูชาในความเชื่อทางศาสนาของมนุษย์ มีพลังมากกว่ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการคงอยู่ในลักษณะจำกัดเฉพาะ ณ ที่ใดที่หนึ่งหรือครอบคลุมพื้นที่ที่ขยายออกไป เทพเจ้าหรือเทพเหล่านี้ปกครองตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สวรรค์ (ฟ้า) โลก (แผ่นดิน) น้ำ (แม่น้ำ ลำธาร ทะเล มหาสมุทร) เป็นต้น

นิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะอะชิตะเตะ ในบันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งโกะโนะกุนิฟูโดะ กล่าวถึง เทพเจ้าสูงสุดในลัทธิชินโต (神道) ได้แก่ เทพเจ้าชายและเทพเจ้าหญิงคู่แรกบนโลกมนุษย์ คือ อีสะนะกิ (伊邪那岐命) อีสะนะมิ (伊邪那美命) เทพเจ้าสูงสุด คือ อะมะโนะมิเนกะนูชิโนะกะมิ (天御中主神) และเทพเจ้าทั่วไป (神々) ที่อาศัยอยู่บนสวรรค์ หรือ ทะกะมะโนะอะระ (高天原)

遠い遠い昔。神の世の昔。国を造りに高天原から伊邪那岐命 (イザナギ) と伊邪那美命 (イザナミ) がおいでになり。 . .

ในยุคปฐมกาลของเทพเจ้า เทพชายอีสะนะกิและเทพหญิงอีสะนะมิลงมาจาก สรวงสวรรค์ทะกะมะอะระ

และตอนเหล่าเทพเจ้าขออนุญาตเทพเจ้าสูงสุดเพื่อลงมาดูแลแผ่นดินที่เทพเจ้าทั้งสองสร้างไว้ในอดีต ความว่า

それをご覧になっていた高天原の神々は、美しい国が出来たと 大喜びになり、「見事な美しい国だ。是非とも行ってみたい」と下界を眺めていらっしゃいました。すると、ある神様が「下りて行きた いが道がない。ここはひとつ、天御中主神 (アメノミナカヌシノカミ) 様に頼んでみようではないか」と提案し、皆で頼みに行きました。

ต่อมาเหล่าเทพเจ้าบนสรวงสวรรค์ทะกะมะอะระต้องการลงมาบนโลกมนุษย์ เพื่อชื่นชมความงดงาม เทพเจ้าองค์จึงเสนอให้ไปขออนุญาตเทพเจ้าอะมะโนะมิเนกะนูชิโนะกะมิผู้เป็นเทพเจ้าสูงสุดในสวรรค์ก่อน

นิทานปรัมปราจำนวนมากที่กล่าวถึงเทพเจ้าสูงสุดที่อยู่บนสวรรค์ มีคุณลักษณะและคุณสมบัติพิเศษ และมีความสำคัญต่อลัทธิหรือศาสนาก็มีความเชื่อแบบสากล คือ ฟ้า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่จริงและมีความสัมพันธ์หรือเปรียบได้กับอำนาจศักดิ์สิทธิ์สูงสุด (อรรถยา สุวรรณระดา, 2549 : 17)

2. กลุ่มอนุภาคเกี่ยวกับวัตถุสถาน

อนุภาคที่เกี่ยวกับวัตถุสถานที่ปรากฏในนิทานปรัมปราเรื่องนี้มีหลากหลายชนิด ผู้วิจัยเลือกศึกษา เฉพาะ สะพานสวรรค์ หรือ อะมะโนะอุกิฮะชิ (天の浮橋) เพราะเป็นอนุภาคสำคัญของเรื่องและ เป็นที่มาของการอธิบายภูมิลักษณะของ อะมะโนะอะชิตะเตะ

ตามพระราชประสงค์การรวบรวมวรรณคดีประเภท บันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่น หรือ ฟุโดะกิ ที่ จักรพรรดินีเก็มเมอิทรงกำหนดเนื้อหาที่จะต้องเขียนไว้ในฟุโดะกิ 5 ประการ คือ

1. ชื่อเมืองจะต้องเขียนด้วยคันจิ 2 ตัวและจะต้องมีความหมายที่ดี

2. ต้องเขียนรายชื่อผลิตผลในท้องถิ่นของตน
3. ต้องแจ้งว่าท้องถิ่นของตนอุดมการณ์ดีหรือว่าทุรกันดาร
4. ต้องเขียนถึงที่มาของชื่อภูเขา แม่น้ำ ท้องทุ่ง หรือสถานที่ต่าง ๆ ในเมืองของตน
5. ต้องเขียนเล่าถึงตำนานพื้นบ้านในท้องถิ่นของตน

ในเนื้อหาข้อที่ 4 และ 5 เป็นเรื่องราวความเป็นของสถานที่และตำนานพื้นฐานในท้องถิ่น ซึ่งในบันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่นทั้งโกะโนะกุนิ หรือ ทั้งโกะโนะกุนิฟูโตะกิ กล่าวถึงตำนานพื้นบ้านเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของสถานที่ อะมะโนะสะชิตะเตะ ที่จัดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

อาจมีความเป็นไปได้ว่าก่อนที่ราชสำนักยะมะโตะจะกำหนดให้ทุกแคว้นหรือหัวเมืองต่าง ๆ จัดทำรายงานบันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ตำนานพื้นบ้าน หรือต่อมาได้รับการจัดบันทึกเป็นนิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะสะชิตะเตะ เป็นที่รับรู้กันอย่างแพร่หลายของประชาชนในแคว้นทั้งโกะโนะกุนิ

มาเรีย ลีช (Maria Leach) ได้อธิบายลักษณะของ ตำนานพื้นบ้านหรือตำนานท้องถิ่น ไว้ว่า ตำนานที่ระบุถึงท้องถิ่นใดที่หนึ่งแน่นอน อาจใช้อธิบายลักษณะเด่นบางอย่างทางภูมิศาสตร์ หรืออธิบายชื่อ หรือเล่าเรื่องที่ประเพณีปรัมปราของท้องถิ่น ซึ่งอธิบายขนบธรรมเนียมบางอย่าง ตำนานท้องถิ่นจะเป็นเรื่องสั้น มีลักษณะเกี่ยวกับสมมุติฐาน (etiological) เกี่ยวกับกำเนิดและความหมายของคำ (etymological) ในการเล่าจะเล่าแก่นเรื่องแบบเดียวกันซ้ำกัน แม้จะไปเล่าอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ในโลกนี้ก็ครั้งก็หนกก็ตาม ตำนานจะแสดงเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่แน่นอนของคติโบราณอย่างไม่ผิดพลาด ประกอบด้วยขนบธรรมเนียมที่ยาวนานและศีลธรรมจริยธรรมในสมัยดั้งเดิม

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่านิทานปรัมปราหรือตำนานท้องถิ่น เรื่อง อะมะโนะสะชิตะเตะ อาจมีเค้าโครงมาจากตำนานเทพเจ้าในวรรณคดีเรื่อง โคจิกิ ซึ่งถูกรวบรวมและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรสำเร็จในปีคริสต์ศักราช 712 รัชสมัยจักรพรรดินีเก็มเมะอิ และในปีต่อ พุโตะกิ ก็ได้รับการรวบรวมสำเร็จ ดังเห็นได้จากเนื้อเรื่องตอนต้น อะมะโนะสะชิตะเตะ กล่าวถึงช่วงปฐมกาลเทพเจ้าอิสะนะกิและอิสะนะมิการสร้างแผ่นดินญี่ปุ่น ความว่า

遠い遠い昔。神の世の昔。

国を造りに高天原から伊邪那岐命（イザナギ）と伊邪那美命（イザナミ）がおいでになり、神聖な鉾で天浮橋の上から下界のドロドロとしたものをかき混ぜました。その鉾を引き上げると、先から滴が落ち、それが固まって島となったのでした。

ในยุคปฐมกาลของเทพเจ้า เทพชายอิสะนะกิและเทพหญิงอิสะนะมิลงมาจาก

สรวงสวรรค์ทะกะมะสะระเพื่อประเทศโดยจุ่มหอกศักดิ์สิทธิ์ลงมาพื้นพิภพจาก

สะพานสวรรค์อะมะโนะอุกิสะชิ เมื่อยกหอกศักดิ์สิทธิ์นั้นขึ้นทำให้เกิดหยดน้ำกลายเป็นหมู่เกาะขึ้น

หากเปรียบเทียบกับตำนานเทพเจ้า โคจิกิ ในปฐมกาลที่มีแบบเรื่องนิทาน (Tale Type) คล้ายคลึงกัน ความว่า

是に天つ神諸の命以ちて、伊邪那岐命、伊邪那美命、二柱の神

に、「是の多陀用弊流国を修め理り固め成せ。」と詔りて、天の沼矛を賜ひて、言依さし賜ひき。故、二柱の神、天の浮橋に立たして、其の沼矛を指し下ろして画きたまへば、

塩許々袁々呂々邇画き鳴して引 き上げたまふ時、其の矛の末より垂り落つる塩、累なり積もりて島と 成りき。是れ、淤能基呂島なり。 . . .

ในเวลานั้น เหล่าเทพเจ้ารับสั่งให้เทพเจ้าว่า "จงสร้างผืนแผ่นดินกลางหาวนี้" แล้วมอบทองคำดีลิลีและมอบหมายเทพเจ้าทั้ง 2 องค์ คือ เทพเจ้าอิสะนะกิและเทพเจ้าอิสะนะมิ ทันใดนั้น เทพเจ้าทั้งคู่ยืนอยู่บนสะพานสวรรค์แล้วจุ่มแกว่งหอกมณีในน้ำทะเล จนเกิดเสียงกึกก้อง เมื่อยกหอกขึ้นมาก็บังเกิดเป็นหยดน้ำลงไปเป็นพื้นพิภพ คือ เกาะโอะโนะโงะโระ

จากตอนต้นของเรื่องราวในนิทานปรัมปรา อะมะโนะอะชิตะเตะ และ โคจิกิ เห็นได้ว่าการกล่าวถึงเหตุการณ์การสร้างแผ่นดินในยุคปฐมกาลเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยสังเกตว่าในวรรณคดีทั้ง 2 เรื่องต่างกล่าวถึงวัตถุสถานเดียวกัน คือ สะพานสวรรค์ หรือ สะพานกลางหาว (天の浮橋) ซึ่งเป็นสิ่งที่เชื่อมระหว่างสวรรค์และโลกมนุษย์ที่เทพเจ้าในปฐมกาลใช้เดินทางลงมายังแผ่นดินหรือหมู่เกาะที่เทพเจ้าอิสะนะกิและอิสะนะมิสร้างไว้

นอกจากนี้ ปีคริสต์ศักราช 720 รัชสมัยจักรพรรดินีเก็นโอะโปรดเกล้าให้รวบรวมวรรณคดีเรื่อง นิฮน โมะเกิ ซึ่งประพันธ์ด้วยอักษรและไวยากรณ์จีน ก็ปรากฏคำว่า สะพานสวรรค์ (天浮橋) ความว่า

一書曰、天神謂伊弉諾尊・伊弉冉尊曰、有豐葦原千五百秋瑞穂之地。宜汝往脩之、迺賜天瓊戈。於是、二神立於天上浮橋、投戈求 地。因晝滄海、而引舉之、即戈鋒垂落之潮、結而爲嶋。名曰磯馭慮嶋。

เทพเจ้าอิสะนะกิและเทพเจ้าอิสะนะมียืนบนสะพานสวรรค์ ปรีक्षाกันว่า "ในเบื้องล่างปราศจากผืนแผ่นดินหรือ?" ดังนั้นเทพเจ้าทั้งคู่จึงจุ่มหอกมณีแล้วแกว่งในมหาสมุทร หยดน้ำทะเลจากปลายหอกมณีก่อตัวเป็นเกาะโอะโนะโงะโระ

เมื่อพิจารณาอนุภาควัตถุสถาน คือ สะพานสวรรค์ ซึ่งปรากฏคำว่า "อะมะโนะอุกิอะชิ" (天の浮橋) "อะมะโนะอุกิอะชิ" (天浮橋) "อะมะโนะกะเกะอะชิ" (天の架け橋) ในนิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะอะชิตะเตะ และวรรณคดีตำนานเทพเจ้า โคจิกิ และ นิฮน โมะเกิ ที่หมายถึงวัตถุสถานสิ่งเดียวกันและมีหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างสรวงสวรรค์ทะกะมะฮะระกับแผ่นดิน

แต่ในนิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะอะชิตะเตะ กล่าวถึงเนื้อเรื่องที่ไม่ปรากฏใน โคจิกิ และ นิฮน โมะเกิ ถึงการฝ่าฝืนกฎสวรรค์ที่เทพเจ้าสูงสุด อะมะโนะมิเนกะกะมุชิโนะกะมิ ห้ามไว้คือ "สะพานสวรรค์เฉพาะเทพเจ้าเท่านั้น หากฝ่าฝืนสะพานจะพังทลายลงในทันที..."

. . . 間もなくがらつがらつと、耳をつんざく程の大きな音を轟かせ、橋が崩れ始めてしまい、娘たちは橋の上から放り出されて散り散 りになりました。もうあの天への架け橋の形はなく、その一部だけが 日置の近くに浮いているだけとなってしまいました。その後、人々は残った天の架け橋の一部を、『天橋立』と呼ぶ ようになったとい います。

ทันใดนั้น เทพเจ้าสูงสุดได้ยื่นเข้าจิ้งจอกให้สะพานสวรรค์พังทลาย เกิดเสียง
ก็ก้องสนั่นหวั่นไหวไปทั่วสวรรค์ หญิงสาวเหล่านั้นตกลงมาบนโลกในที่สุด
สะพานสวรรค์ท่อนหนึ่งก็พังร่วงตกลงมาและลอยอยู่ใกล้บริเวณชายฝั่งเมืองฮิโอะกิ
นับจากนั้นเป็นต้นมาผู้คนจึงเรียกขานท่อนสะพานสวรรค์ที่หลงเหลืออยู่นั้นว่า "อะมะโนะอะชิอะตะ"

จากอนุภาคเกี่ยวกับวัตถุสถาน คือ สะพานสวรรค์ หรือ อะมะโนะอุกิอะชิ และ อะมะโนะกะกะอะชิ
ภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าวจึงกลายเป็น อะมะโนะอะชิอะตะ ที่มาของอนุภาคลักษณะเด่นของภูมิประเทศ
เฉพาะในนิทานปรัมปรา

นอกจากนี้ หากพิจารณาด้านการใช้ภาษาเรียก สะพานสวรรค์ ที่ปรากฏทั้งในบันทึกภูมิศาสตร์ท้องถิ่น
ทั้งโกะโนะกุนิ โคจิเกิ และ นิฮนโอะกิ แล้วจะเห็นว่าคำที่ปรากฏเป็นคำที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกัน
ดังตารางเปรียบเทียบคำศัพท์นี้

ลำดับ	วรรณคดี	คำศัพท์	ความหมาย
1.	ทั้งโกะโนะกุนิฟูโดะกิ (丹後国風土記)	อะมะโนะกะกะอะชิ 天の架け橋	สะพานแขวน
2.	โคจิเกิ (古事記)	อะมะโนะอุกิอะชิ 天の浮橋・天浮橋	สะพานกลางหา
3.	นิฮนโอะกิ (日本書紀)		

3. กลุ่มอนุภาคเกี่ยวกับเหตุการณ์เดี่ยว ๆ ที่เกิดขึ้นและคงอยู่อย่างอิสระ

อนุภาคกลุ่มที่เกี่ยวกับเหตุการณ์เดี่ยว ๆ ที่เกิดขึ้นและคงอยู่อย่างอิสระที่ปรากฏอยู่ในนิทานปรัมปรา
เรื่อง อะมะโนะอะชิอะตะ ตอนสำคัญที่เป็นอนุภาคที่เด่นชัดและมีความสัมพันธ์กับอนุภาค ที่เกี่ยววัตถุสถาน
คือ ตอน สะพานสวรรค์ หรือ อะมะโนะอุกิอะชิ ที่เชื่อมต่อระหว่างสวรรค์ทะกะมะโนะอะชิกับโลกมนุษย์
พังทลายลงมาเพราะเหล่าเทพเจ้าฝ่าฝืนกฎสวรรค์โดยลอบพามนุษย์ขึ้นไปบนสวรรค์

長く高い橋を上っていくにつれて、下界の景色が眼下に広がり まし
た。娘たちにとっては初めて見る景色。そのなんとも言い難い美 しさに、娘たちは嘆声を漏ら
してしまいます。「わあ、綺麗」

それを耳にして神々は真っ青になりました。

間もなくがらつがらと、耳をつんざく程の大きな音を轟か

せ、橋が崩れ始めてしまい、娘たちは橋の上から放り出されて散り散 りになりました
た。もうあの天への架け橋の形はなく、その一部だけが 日置の近くに浮いているだけとなっ
てしまいました。その後、人々は残った天の架け橋の一部を、『天橋立』と呼ぶ ようになっ
ていきます。

ในระหว่างการเดินทางขึ้นไปบนสะพานสวรรค์ที่สูงชัน เหล่าหญิงสาวมองลงมาบนพื้นโลกก็ไม่อาจกลั้นความอึ้งอัมโมกข์ใจกับภูมิทัศน์ที่งดงามได้ จึงร้องอุทานชมความงดงามอย่างแข็งแะ

ทันใดนั้น เทพเจ้าสูงสุดได้ยื่นเข้าจึงบันดาลให้สะพานสวรรค์พังทลาย เกิดเสียงกึกก้องสนั่นหวั่นไหวไปทั่วสรรพสวรรค์ หญิงสาวเหล่านั้นตกลงมาบนโลกในที่สุด สะพานสวรรค์ท่อนหนึ่งก็พังร่วงตกลงมาและลอยอยู่ใกล้บริเวณชายฝั่งเมืองฮิโโอกิ นับจากนั้นเป็นต้นมาผู้คนจึงเรียกขานท่อนสะพานสวรรค์ที่หลงเหลือนั้นว่า "อะมะโนะสะชิตะเตะ"

จากเหตุการณ์ข้างต้น ภายหลังจากการพังทลายของ สะพานสวรรค์ หรือ อะมะโนะสะชิตะเตะ (天の浮橋) และอะมะโนะกะเกะสะชิ (天の架け橋) จึงไม่มีการเชื่อมโยงระหว่างสวรรค์และโลกมนุษย์อีกเลย และร่องรอยซากพังทลายของสะพานสวรรค์ที่หลงเหลือเพียงอย่างเดียว คือ อะมะโนะสะชิตะเตะ (天橋立) ที่บริเวณอ่าวมียะชิ ฝั่งทะเลอะโสะ เมืองมียะชิ จังหวัดเกียวโต

สรุป

ผลการศึกษาวิเคราะห์อนุภาคเกี่ยวกับนิทานปรัมปรา ประเภทลักษณะเด่นของภูมิประเทศในนิทานปรัมปรา เรื่อง อะมะโนะสะชิตะเตะ ที่ปรากฏในหนังสือภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งโกะโนะกุนิฟูโดะกิ และวรรณคดีญี่ปุ่นสมัยยะมะโตะ-นาราที่เกี่ยวข้องกับตำนานเทพเจ้ายุคปฐมกาล พบว่า มีอนุภาคสำคัญ กลุ่ม 3 ได้แก่ อนุภาคเกี่ยวกับตัวละครประเภทสิ่งมีชีวิตเหนือมนุษย์ เช่น เทพเจ้าชายและเทพเจ้าหญิงคู่รักบนโลกมนุษย์ เทพเจ้าสูงสุด และเทพเจ้าทั่วไป กลุ่มอนุภาคเกี่ยวกับวัตถุสถานที่มีลักษณะเด่นและสำคัญ คือ สะพานสวรรค์ และกลุ่มอนุภาคเกี่ยวกับเหตุการณ์เดี่ยว ๆ ที่เกิดขึ้นและคงอยู่อย่างอิสระ คือ เหตุการณ์สะพานสวรรค์พังทลายลงมาเป็น อะมะโนะสะชิตะเตะ

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างอนุภาคเกี่ยวกับนิทานปรัมปรา ประเภทลักษณะเด่นของภูมิประเทศของโลกกับวรรณคดีญี่ปุ่นสมัยยะมะโตะ - นารา พบว่าวรรณคดีราชสำนักที่รวบรวมและแต่งในสมัยเดียวกันมีอิทธิพลต่อวรรณคดี นิทานปรัมปรา ตำนานพื้นบ้าน ด้านความเชื่อเรื่องตำนานเทพเจ้า จักรวาลวิทยา และนัยยะสำคัญทางการเมืองการปกครองระหว่างรัฐปกครองและแคว้นต่าง ๆ

นอกจากนี้ จากการศึกษาอนุภาคเกี่ยวกับนิทานปรัมปรา ประเภทลักษณะเด่นของภูมิประเทศยังสะท้อนให้เห็นความเชื่อในมุมมองของชาวพื้นเมืองญี่ปุ่นสมัยโบราณที่มีพื้นฐานมาจากลัทธิชินโต หรือการให้ความเคารพในอำนาจเหนือธรรมชาติ และส่งอิทธิพลต่อการสร้างจินตนาการและสร้างสรรค์นิทานปรัมปราหรือตำนานพื้นบ้านเพื่ออธิบายภูมิลักษณะในท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ประสพเนตร. (2536). *วิวัฒนาการวรรณคดีญี่ปุ่น*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุสุมา รัชมณี. (2556). *การวิจัยวรรณคดี*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประยงค์ สุรณบุปผา. (2539). *ศาสนาและวัฒนธรรม แนวคิดตะวันตก - ตะวันออก*. กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาการ.
- ปราณี จงสุริตธรรม. (2550). *ญี่ปุ่น 360 องศา 日本タテヨコ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม. แปลจาก กักเคน. 2545. Nihon Tate Yoko / JAPAN As IT IS. พิมพ์ครั้งที่ 4. โตเกียว: กักเคน.
- ปราณี จงสุริตธรรม และคณะ. (2553). *พจนานุกรมคันจิ (ฉบับพกพา)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม.
- พิพาดา ยังเจริญ. (2545). *ประวัติศาสตร์อารยธรรมญี่ปุ่น History of Japanese Civilization*. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนักเรียนเก่าญี่ปุ่น ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เพ็ชรี สุมิตร. (2556). *ประวัติศาสตร์อารยธรรมญี่ปุ่น*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพ็ญศรี กาญจนโนมัย. (2524). *ชินโต จิตวิญญาณของญี่ปุ่น*. กรุงเทพมหานคร: วรวิมลการพิมพ์.
- เดือน คำดี. 2545. *ศาสนศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มาลีหัตถ์ พรหมทัตตเวที. (2549). *เทพนิยายที่เป็นพื้นฐานของวรรณคดี Mythological Background in Literature*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2548). *ทฤษฎีคติชนวิทยา วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน - เพลงพื้นบ้าน*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมฤทธิ บัวระมวล. (2537). *ตำนานแห่งศาสนา ลัทธินิยม และความเชื่อปรัมปรา Legend of Religion Creed and Myht.*. กรุงเทพมหานคร: คัมคำสำนักพิมพ์.
- สุกัญญา มกรารุช. (2559). *อัจฉริยะ 100 หน้า ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น*. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2540). *วัฒนธรรมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2543). *คติชนวิทยากับศาสนา Folklore and Religion*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2549). *ทฤษฎีคติชนวิทยาและวิธีการศึกษา Folklore Theory and Techniques*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2549). *นิทานปรัมปรากับคติชนวิทยา Myths and Folklore*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- _____. (2552). *ทฤษฎีคติชนวิทยาร่วมสมัย Contemporary Folklore Theories*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2554). *ตำนานพื้นบ้าน Folk Legends*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรรถยา สุวรรณระดา. (2553). *เรียนรู้ตำนานเทพปญ์จากวรรณกรรมโคะจิกิ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถยา สุวรรณระดา. (2558). *ประวัติศาสตร์คดีญี่ปุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aston, W. G. (1990). *NIHONGI Chronicles of Japan from the Earliest Times to A.D. 697*. 9th ed. Rutland, Vt.; Tokyo: C. E. Tuttle.
- _____. (2015). *A History of Japanese Literature*. Cambridge: Cambridge University Press. (Electronic books) Bito Msahide, Watanabe Akio. n.d. A Chronological Outline of Japanese History. Tokyo: International Society for Educational Information.
- John Breen, Mark Teeuwen. (2000). *Shinto in History : Way of the Kami*. Great Britain Curzon.
- Phillippi, Donald L. (1983). *KOJIKI Translated with an Introduction and Notes*. 3rd ed. Tokyo: University of Tokyo Press.
- Richard, M. Dorson. (1969). *Folk Legends of Japan*. Rutland, Vermont: Charies E.Tuttle.
- Willims, Roy. (2000). *Dictionary of World Myth An A-Z Reference Guide to Gods, Goddess, Heroes, Heroines and Fabulous Beasts*. London: Duncan Baird Publishers
- 山本明 (2012) 『いちばんやさしい 古事記の本』 東京：西東社.
- 吉海直人 (2012) 『暗誦 百人一首』 東京：永岡書店.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2554. *การศึกษาสังคมไทยผ่าน “ภูมิวัฒนธรรม”* (Online). <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=84>, October 13, 2016.
- 「天の架け橋—天橋立伝説—」 『丹後国風土記逸文』 (Online). <http://日本伝/kotodama.com/天橋立伝説/>, October 13, 2016.
- 「天橋立伝説」 『丹後国風土記逸文』 (Online). <http://www.amanohashidate.jp/1/rekishu.html>, October 13, 2016.
- 「天橋立」 『日本の地名がわかる事典』 (Online). <https://kotobank.jp/word/天橋立-27202>, October 13, 2016.

「第四段一書（一）」『日本書紀』(Online). <http://nihonsinwa.com/page/672.html>,
November 5, 2016

「創世編」『古事記』(Online). <http://nihonsinwa.com/page/179.html>, November 5, 2016.

「二二ギ編」『古事記』(Online). <http://nihonsinwa.com/page/351.html>, November 5,
2016.

「第九段一書（一）」『日本書紀神代下』(Online). <http://nihonsinwa.com/page/770.html>,
November 5, 2016.